Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Rapaics Raymund

Cím: A Néprajzi Muzeum uj helyiségében készen várja az avatást

Forrás: Pesti Hirlap

Bp (Hely) | 1927. 9. 25. (Idő) | (Köt. v. füz.) | (Oldal)

Osztályozás

Tárgy: 708

Hely: Néprajzi Múz

Idő: 1927-

Személy

A Néprajzi Muzeum
uj helyiségében készen várja az avatást.

Emlékezetes még az a hangulat, mely ezelőtt három évvel fogadta gróf *Klebelsberg Kunó* kultuszminiszter döntését a Néprajzi muzeum uj helyiség tárgyában. Sokan gondoltak fájdalommal a tisztviselőtelepi gimnázium pompás fehér épületére, melyben az 1924. évi szeptember havában történt döntés következtében immár örökre el fog halkulni a diákcipők kopogása s a zajgó-zsibongó diákélet helyét a muzeum áhitatos csendje fogja felváltani.

De aki ma ellátogat a Népligettel szemben fekvő gyönyörü épületbe, mely ilyenkor az őszi nap ragyogásában könnyen elbüvöli a közeledőt s ott szobáról-szobára járva megismerkedik a Néprajzi Muzeum hatalmas gyüjteményének ama tizedrészével, melyet a *Bátky Zsigmond* igazgató vezetése alatt dolgozó szorgalmas kezek a közönség részére kiállitottak, — s ide minden magyar és minden a magyar földre ellátogató idegen embernek el kell látogatnia, ha bele akar pillantani a magyar nép lelkének müvészi mélységeibe— az igazat fog adni azoknak, akik ez alá a fedél alá hozták a Városligetben végső pusztulásnak indult nemzeti kincset és köszönettel fog adózni ugy a tevékenységéről ismeretes kultuszminiszternek, valamint a Nemzeti Muzeumot ujjászervező *Hóman Bálint* föigazgatónak is.

Mert a Néprajzi Muzeum anyaga kitünöen érvényesül az uj helyiségben s elmondhatják azok is, akik régi tanyáján látták, hogy csak most látszik meg igazán, micsoda értékes és gazdag anyag gyült itt együvé a szem és sziv gyönyörködtetésére.

Három évig tartott egyrészt az átköltözködés, másrészt az átköltöztetett anyag elraktározása és kiállitása az uj helyiségben. Ez talán hosszu idönek tünik fel, s az elmult három év alatt hallottunk itt-ott türelmetlenkedö hangokat is. Ámde kérem az olvasót és a látogatót, gondolja meg, hogy *az egész költözködés házilag ment végbe, szintugy a kiállitás minden munkája.* A tisztviselők szegezték a ládákat, ök csomagolták be a kényesnél-kényesebb kézimunkákat, a törékeny köedényeket, az ösfoglalkozások titokzatos szerszámait s ök bontogattak ki az uj helyiségben minden egyes darabot és ök állitották össze a kiállitott tárgyakat az utolsó rojtig. E nélkül a vállalkozás nélkül, amire csak a trianoni Magyarország nyomoruságaiban van még példa, de ami — sajnos — lassanként minden tudományos törekvés hüséges kiséröjéül szegödik, ma sem lenne más a Néprajzi Muzeumban, mint zavar és készülletlenség. Az önfeláldozással határos vállalkozás azonban költségek hiányában is elkészitette bemutatásra a magyar kulturfölény házát.

A látogató most könnyen tájékozódik a néprajzi tárgyakat rejtö szobák sora között. A földszinten a tisztviselök mühelyei vannak, fölindul tehát egyenesen az emeletre s az első emeleten megtalálja a muzeum anyagának *magyar részét.* S mikor ide jutott és az elöcsarnokban a magyar folklor tarka-barka figurái bámulnak rá a jólismert betlehemtöl a bizarr turkajáró álarcokig, jusson eszébe mindenkinek, hogy olyan muzeumi specialitás tárul szemei elé, amilyenben más ország muzeuma sehol sem részelteti. Egyetlen ország sem gyüjtötte össze olyan gazdagon és szerves egészében a maga népének etnografiai tárgyait, mint Magyarország.

A szobákban sorra következnek a viselet és a szövö-fonó kéziipar tárgyai, elosztva az ország négy fövidéke (Erdély, Alföld, Dunántul, Felföld) szerint, majd a kerámia, a mesterségek, céhek, konyha és háztartás, butor, épitkezés, mezögazdaság s végül az ösfoglalkozások: a pásztorélet, halászat és vadászat tárgyai. Különösen gazdag a gyüjtemény kézimunka-anyaga s a látogató itt a magyarság fejlett szin- és alakteremtö képességeiben sokáig gyönyörködhet. Méltó társa ebben a kézimunkagyüjteménynek a kerámiai gyüjtemény is. Egészen különleges érdekesség a *Herman Ottó* által megalapozott, nagyrészt ma is változatlan ösfoglalkozási gyüjtemény.

Talán mondanom sem kell, hogy sok irigység száll a muzeum magyar emelete felé, mert hiszen a magyarság itt még az ezeréves hagyomány szerint jelenik meg, vagyis az azóta elszakadt nemzetiségek is teljes számban képviselve vannak. S hogy milyen értékes tárgyak képviselik itt a nemzetiség népkulturáját is, arra jellemzö, hogy a forradalom után Budapestet megszálló románok majdnem mindent el akartak vinni a muzeumból, mikor azonban semmit sem kaptak, végül legalább két tárgyat szerettek volna minden áron hatalmukba keriteni, egyik a muzeum korán elhunyt tisztviselöje, *Beluleszkó Sándor* által Hunyadmegyében gyüjtött vaddisznótör, melynek csak még egy hasonló párja van Svájcban, hol bronzkori cölöpépitményekböl került elö, a másik a Szolnokdoboka megyében gyüjtött képek sokszorositására szolgáló nyolc fadúc, melyek, bár a mult század 30-as éveiben készültek, olyan ösprimitivek, hogy Guttenberg korában már bizonyosan sokkal fejlettebbeket készitettek mindenütt a világon.

Napjainkban sokan emlegetik a magyarság kulturfölényét, de ha valakit szaván fognának s vallomásra kényszeritenék, hogy mi hát az a sokat emlegetett kulturfölény, az bizonyára könnyen zavarba jönne. Azt hiszem, a Néprajzi Muzeum elsö emelete legbeszédesebben fogja ország-világnak megmutatni, hogy mi az a magyar kulturfölény. Nem az, ami az iskolában ragad ránk, hanem az, ami a magyarság ösi és gazdag teremtö erejében lakozik.

Ma már olyan idöket élünk, mikor minden nap uj patinát rak a muzeum magyar osztályaira, mert a kéziipar kiveszöfélben van a gyáripar hatása alatt s az iskola uniformizáló falánksága fölfalja a népies egyéni stilust. Valóban utolsó órában sikerült megmenteni a multnak ezt a szép hagytékát; — a magyarság most már uj utra, a magasabb civilizáció utjára készülödik.

A második emeletre hágunk fel a lépcsökön. Itt az exotikumok furcsaságai fogadnak s mintha a magyar népdal egyszerü harmóniái után a dzsessz

Forrás : .....

Személy

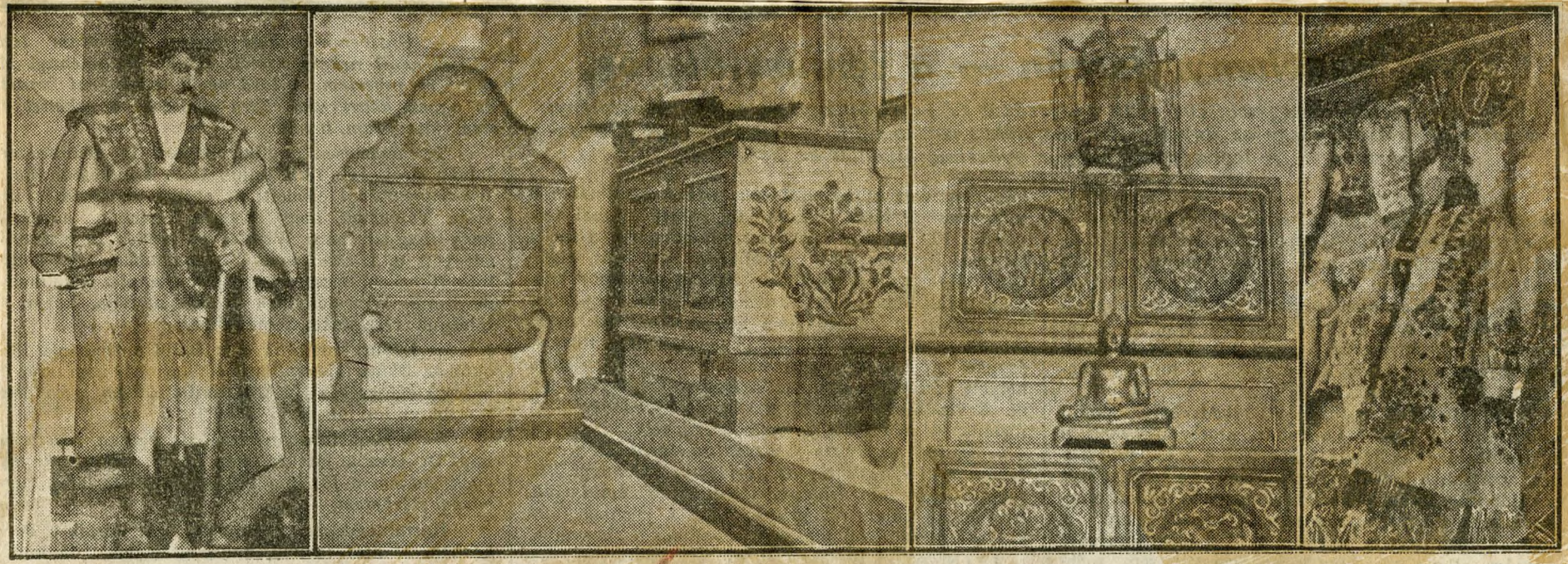

Képek a Néprajzi Muzeumból. Első kép: tehénpásztor. Második kép: Tulipános láda. Harmadik kép: Buddha-szobor. Negyedik kép: délvidéki viselet.

zörgö, jajgató nyugtalanságai közé tévedtünk volna. Oceánia, Indonézia, Tibet, Kina, Japán, Keletindia, Sziám, Észak- és Középázsia, Kaukázus, Balkán, Finn-ugorok, Középtengeri népek, Egyiptom, Afrika, Amerika s az eszkimók sorba bemutatják népéletüket, hála azoknak a magyar utazóknak, akik a világ minden tájáról elhozták a különféle néprajzi tárgyakat.

Talán illik most egy pillanatra az ö emlékezetüknek is adózni s felidézni a világjáró *Xántus János* szellemét, aki Keletázsiából, gróf *Teleki Samuét*, nemkülönben *Kalmár Jenőét* és *Torday Emilét*, akik Afrikából, gróf *Zichy Jenőét*, aki a Kaukázusból s föleg Kinából, *Almásy Györgyét*, aki Ázsiából, *Vojnich Oszkárét*, aki a Csendes-óceán szigeteiröl, gróf *Festetich Rudolfét*, aki Oceániából, *Hopp Ferencét*, aki Keletázsiából s végül *Fenichel Sámuelét*, aki Ujguineából hozta haza gyüjteményét s ehhhez a sorhoz csatlakozik *Biró Lajos* a maga páratlanul álló ujguineai érdekességeivel.

Ha van néprajzi muzeum, akkor a budapesti elsö sorban az, mert benne hazai és külföldi anyag egyaránt megtalálható, ami a külföldi néprajzi muzeumokra sohasem mondható el.

Amint megfordulok s lefelé lépegetek a lépcsökön, a fényképekre esik tekintetem. Ez persze csak elenyészö csekély része a gyüjteménynek, mert a teljes szám 40000 körül jár. Végül a földszinten, mielött kilépnék a kapun, nehány szekrény ötlik szemembe, benne skatulyahengerek számokkal. Féltett kincsek: 2500 fonogramm népdalokkal. A cigányok kiveszhetnek, a népdal nem. Itt ezek a gépek örökre megörzik.

Dr. Rapaics Raymund.